

М.В. Шевченко

Національний Технічний Університет України "КПІ"

Науковий керівник: канд. педагог. наук, доцент С.С. Коломієць

Особливості перекладу англомовних заголовків патентів українською мовою

Переклад патенту, зокрема його заголовку, має свої стилістичні особливості, які вимагають від перекладача дотримання певних норм, що слугують додатком до загальних правил письмового перекладу науково-технічної та офіційно-ділової літератури. Тому, через швидке поширення міжнародних зв'язків і співтовариства, зокрема в письмовому вигляді, детальне вивчення цього питання є на сьогодні надзвичайно актуальним.

Варто зазначити, що патентом є, як зазначається в англомовних лексикографічних джерелах [4: 1035; 5: 630; 6: 954], державний орган управління або ліцензія, що дає право власності на визначений період часу, зокрема виключне право на вироблення, використання або продаж винаходу. Схоже визначення патенту на винахід дає Б.М. Клімзо [3: 171]: це є документ, що юридично закріплює за його власником монопольне право на виготовлення, застосування і продаж виробів, що втілюють собою винахід, протягом певного терміну й на певній території.

Патент характеризується, на думку В.І. Карабана [2: 210], особливими формами викладу в англійській і українській мовах. Він складається з бібліографічних даних, назви винаходу, опису винаходу, формули винаходу, креслень і реферату (реферативної інформації). Проте, беззаперечно, головним елементом будь-якого патенту є саме його заголовок. Видом технічного перекладу, що використовується для складання систематичних каталогів патентів та інформації про нові винаходи, згідно з А.Л. Василевським і Ю.М. Емдіною [1], є переклад заголовків патентів. Такий вид перекладу повинен виражати у формі називного речення мовою перекладу, суть винаходу

й по можливості відображати те нове, що відрізняє цей винахід від уже відомих.

Від перекладу заголовка патенту не вимагається ні особливої благозвучності, ні оригінальності, ні стислості, якщо вона заважає головному завданню – виразити суть винаходу. Переклад заголовка патенту повинен бути гранично насичений інформацією, необхідною для фахівця будь-якої галузі техніки, який шукає потрібний йому патент для практичного використання, або для працівника патентної служби, який вирішує питання про видавання авторського свідоцтва або патенту на новий винахід.

Заголовки оригінальних патентів, як правило, не відповідають вимогам, що висуваються до перекладу заголовків патентів, наприклад, *"Crates"*, *"Improvements in or Relating to Interliners"*, *"Method and Apparatus for Carrying a Chemical Reaction Continuously"*. Такі заголовки, що складають більшість, надають мало інформації, тому якщо перекладати тільки заголовки, не використовуючи дані, що містяться в самому патенті, то вийдуть лише незв'язні зі змістом патенту вирази. Таким чином, перш ніж перекласти назву, необхідно уважно вивчити патент. Читання всього патенту не є обов'язковим: для досвідченого перекладача, зазвичай, достатньо прочитати другий абзац повного опису англійського патенту (або перший абзац американського), перший пункт формули винаходу й ознайомитися із кресленнями. Але якщо цього недостатньо для з'ясування суті винаходу, слід читати повний опис, зіставляючи його з кресленнями по цифрових позначках.

Разом із тим, для цього виду технічного перекладу характерний не тільки неповний синтез на другому етапі, як це відбувається у процесі анотаційного перекладу, але й неповний аналіз.

Щодо стилістичних особливостей перекладу заголовків патентів, а саме якості викладу, необхідно керуватися такими правилами, відповідно до А.Л. Василевського та Ю.М. Емдіної [1]:

1. Не вживати слова "політшений", "вдосконалений", "новий", позаяк вони не виправдано подовжують заголовок, нічого при цьому не виражаючи, оскільки будь-який винахід є або поліпшенням, або чимось абсолютно новим.

2. Не можна повторювати прийменники і сполучники. Наприклад: *шарнір для механізму важеля для підйомного вікна* (друге для слід опустити).

3. Не можна бути багатослівним. Наприклад, замість "*спосіб і устаткування для отримання метилакрилата*" краще написати "*спосіб отримання метилакрилата*", оскільки поняття *спосіб* включає в себе необхідне устаткування для його здійснення.

4. Уникати скорочень і власних імен.

Таким чином, для коректного передавання у процесі перекладу змісту інформації, зазначеної в заголовку патенту, необхідно детально вивчати особливості його побудови і відповідні правила його перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Василевский А.Л. Некоторые особенности языка патентного еженедельника США "Офисел газет" / А.Л. Василевский, Ю.М. Эмдина. – М.: Русские словари, 2006. – 256 с.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: В 2 ч. / В.І. Карабан. – Вінниця: Нова книга, 2001. – Ч. 2: Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. – 2001. – 303 с.
3. Климзо Б.Н. Ремесло технического переводчика. Об английском языке, переводе и переводчиках научно-технической литературы. – 2-е изд., перераб. и дополн. / Б.Н. Климзо. – М.: "Р. Валент", 2006. – 508 с.
4. Cambridge International Dictionary of English. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995. – 1792 p.
5. Collins Compact English Dictionary. – NY: Harper Collins Publishers, 1998. – 1040 p.
6. Random House Webster's college dictionary. – NY: Random House, 1997. – 1535 p.